په کندهار ولايت کې د USAID د مرستو اغېز

صبغت الله مسرور
د ملالۍ لوړو زده کړو مؤسسې د کيفيت تضمين او لوړاوي آمر
samasroor73@gmail.com
۰۷۴۸۷۹۰۰۳۲/ ۰۷۰۷۸۸۵٦۵۳

لنډيز

بهرنۍ مرستې په کلي ډول د واقعي او يا مطالباتي منابعو له انتقال څخه چې د هېواد، نړۍ وال سازمان او يا هم د هېواد اړوند نړۍ وال سازمان څخه بل هېواد ته ولېږدول شي بهرنۍ مرستې بلل کېږي. د مرستندويه ادارو له جملې څخه USAID په ټول هېواد کې په کرنه، ظرفيت لوړونه، اقتصاد، ډيموکراسۍ، جنډر، زده کړه، روغتيا، ثبات او نورو بيلابيلو برخو کې په بېلابېلو ډولونو مرستې کوي؛ په پورته ذکر شوو برخو کې USAID په کندهار ولايت کې هم مرستې کوي او يادې مرستې په کندهار ولايت کې په ځينو برخو کې مثبتې خو په زياته کچه منفي پايلې هم له ځان سره لري. محمد بشير دوديال د افغانستان سره د مرستو ۱۳ کلنه تجربه، د افغانستان د څېړنې او ارزونې اداري د الف څخه تر يا د افغانستان سره د مرستو لارښود او د افغانستان سره د بهرنيو مرستو د اغېز پلټونکي (سيګار) او د دې ترڅنګ ځينې نور مستند راپورونه پر دې معترف دي، چې په افغانستان کې د USAID د امريکا متحده ايالاتو نړۍ واله پرمختيايي اداري ترسره شوې/کيدونکي مرستې تر ډيره ضايع دي. په کندهار ولايت کې د امريکا متحده ايالاتو نړۍ والې پراختيايي اداري USAID د مرستو اغېز تر عنوان لاندې دغه څېړنيزه مقاله، چې د کتابتوني، ساحوي او مصاحبه وي ميتودونو څخه په کې استفاده شوې؛ په دې موخه چې په کندهار ولايت کې د USAID د مرستو د اغېز په اړه څېړنه وشي ترتيب شوې. مخکې داسې انګيرل کېده چې په کندهار ولايت کې د USAID له خوا کېدونکي مرستې تر ډېره اغېزمنې او ګټورې دي مګر د څېړنې په نتيجه کې جوته سوه چې يادې مرستې د ګټو ترڅنګ خورا زياتې منفي اغيزې هم لرلې دي.

کليدي لغتونه: کندهار ولايت، USAID، مرستې، اغېز

پیژندنه (Inrtoduction)

د مسألې بیان

دافغانستان د لنډمهالې اداري بهير چې په 2001 کال کې د بن د پرېکړو په بنسټ تعيين شوي وو، د يوې اوږدې مودې پراختيايي چوکاټ په لور چې د افغانستان په ټرونليك او د افغانستان د ملي پراختيا د ستراتيژی په پراختيايي بهير کې په ډاګه شوی و، ګام ږدي، په دغه وخت کې افغانستان د ناکراريو له سختو ګواښونو، ترياك او په ملي کچه له ناخوښيو سره مخ دی. د دغو ګواښونو د مقابلې لپاره لنډمهالو ګامونو ته اړتيا ده. پداسې حال کې چې، دا حل د اوږدمهالې لارې د پراخو اصلاحاتو او د يوه ځواکمن دولت د جوړولو لپاره دي. په هر حال، د نړيوالو مرستو او دولت جوړونې تر منځ اړيکې پېچلې دي ځکه چې لنډمهاله ګامونه او همداشان ډېرو بهرنيو مرستو باندې اکتفاء کول د دولت جوړونې د اوږدمهالو بهيرونو پرمختګونو د خنډ لامل کېدای شي. د مرستو دا لنډمهاله بهير د پرمختيا له اوږدمهالو ګامونو سره له يوې خوالنډمهاله پرمختګ او له بلې خواپه مرستو اکتفاء کول د "دولت په جوړونه کې د تناقض لامل کېږي (AREU، ۱۳۹۴).

د امريکا متحده ايالاتو افغانستان ته له راتګ وروسته له افغانستان سره د د دوامداره امنيت، دموکراسۍ او پرله پسې ارامي او سياسي ثبات راوستلو په موخه د افغانستان سره د ستراتېژيکي همکارۍ هوکړه ليک وکړ تر څو له يوې خوا افغانستان د خپلو سياسي ګټو يو مطلوب ځای په حيث وکاروي او له بلې خوا د امريکا ملي او دايمي ګټې وساتلی شي، نو امريکا هم د دغه موخو د غوره او ښه تحقق لپاره افغان ولس ته د بېلابېلو پراختيايي او پرمختيايي پروژو په تدوين او تطبيق سره غوښتل تر څو خپل ځان سوله سات او د ملي ګټو ساتونکې وښيې نو په دې اساس يې د خپلو مرستو لپاره بېلا بېلې اداري او ارګانونه رامنځ ته کړل (ارزو، ۱۳۸۹).

(USAID) په هيواد کې د ايجاد سره سم په فعاليت پيل وکړ او په بيلابيلو برخو کې يې پروژې او مرستې ترسره کړې، دا چې هيواد د څو لسيزو جګړو په درشل کې و، نو طبعاً د هيواد تعليمي کچه په ټيټه سطحه کې وه، د هيواد په سطحه د ټيټ علمي ثقافت شته والی د دې باعث شو، چې د (USAID) د مرستو تر شاه له پټو اسرارو عامه ذهنيت ناخبره پاتې شي، د خلکو او ټولنې له همدې نابينا ذهنيت څخه په استفادې (USAID) خپلې مرستې په پراخه کچه ترسره کړې، په داسې حال کې چې د (USAID) د مرستو ترشا له پټو اسرارو خلک او عامه فکري جوړښت نا خبره و، دا او دې ته ورته ستونزو د پوهاوي په موخه دا څېړنيزه مقاله ليکل شوې.

د څېړنې اهميت

اوسمهال په کندهار ولايت کې په زيات تعداد مرستندوي ارګانونه په مستقيم او غير مستقيم ډول د مرستو په تر سره کولو کې ونډه اخلې، نو دا چې په دې مرستو کې (USAID) خومره ونډه لري، او دا ارګان يا اداره په دغه مرستو کې څومره مهمه او څه اغيز لري تر لنډ بحث لاندې ونيسو، له بلې خوا دا اداره په زياتو برخو کې لکه صحت، لوړې زده کړې، بريښنا، جنډر، ډيموکراسي، کرهڼه، اقتصاد، امنيت، ښارجوړونه، ظرفيت لوړونه، زده کړه کې تر سره کوونکې پروژې تمويلوي او يايې خپله اجراء کوي، نو په دې اساس د دې ارګان مطالعه او څېړنه د زيات اهميت څخه برخوداره ده، چې پورته اړخونه د موضوع اهميت رانغاړي.

د څېړنې موخې

- په کندهار ولايت کې د (USAID) د مرستو د اغيز معلومول.
- په کندهار ولايت کې د (USAID) د مرستو څخه د خلکو د رضايت معلومول.
- هغه برخې معلومول چې (USAID) په مرستو کې اولويت ورکوي.

د څېړني اصلي فرضيه

داسي ګمان کېږي چې په کندهار ولايت کې په تر سره کېدونکو مرستو او د مرستو په ساحو باندې د (USAID)مرستې اغېزه لري.

پوښتنه

- آيا، په کندهار ولايت کې په ترسره کېدونکو مرستو کې د USAID مرستندويه اداره اغېزه لري؟
- آيا، په کندهار ولايت کې د USAID له مرستو څخه خلک راضي دي؟
- USAID په کندهار ولايت کې په کومو برخو کې مرسته کوي؟

تيرو اثارو ته لنډه کتنه (Literature Review)

په ۱۳۹۱هـ کال کې محمد بشير دوديال د افغانستان يوه لنډه ديارلس کلنه تجربه تر عنوان لاندې يوه څېړنه ترسره کړې، چې په دې څېړنه کې د بهرنيو مرستو پېژندنه او تګلاره واضح شوې. په تيرو ۱۳ کالو کې د امريکا د متحده ايالاتو د مرستو يوه لنډه څېړنه او ارزونه واضح سوې.

د افغانستان د څېړني او ارزوني اداري په (۱۳۹۴)هـ کال (د الف څخه تر يا د افغانستان لپاره مرستندوی لارښود) تر عنوان لاندی، همدارنګه په (۱۳۸٦) هـ کال د (دولت ته مرسته؟) په افغانستان کې نړيوالی مرستې او د دولت جوړوني توپيرونه تر عنوانو لاندي دوې څېړني تر سره کړې، چې په دې څېړنو کې مرستندويه ارګانونه پيژندل سوي، په افغانستان کې د USAID د مرستو تاريخي سير او نور بيان سوي دي.

د افغانستان د بيا رغونی لپاره ځانګړي عمومي پلټونکي په (۲۰۱۵)ز کال کې د متحده ايالاتو ګانګرس ته درې مياشتنی رپوټ وړاندې کړ. دا څېړنيز راپور خپله د امريکا د متحده ايالاتو په تر سره کيدونکو مرستو او د دې مرستو د اغيزمنتيا په اړه جوړ شوې دی. په دې څېړنه کې سيګار خپله د USAID مرستې او کومکونه تر ډير ضايع بولې، او وايي چې يادې مرستې په دوبۍ او نورو ځايونو کې خوندي شوي، او له ۱۷ ميلیارده ډالره مرستو څخه يې يوازې ۲۳ فيصده د دولت د مالي پاليسۍ مطابق عملي شوې دي.

د څېړنېزې مقالې مېتودولوژۍ Research Methodology

په کندهار ولايت کی د (USAID) د مرستو اغيز تر عنوان لاندې دا څېړنه په کندهار ولايت کې تر سره سوېده. نوموړې څېړنه کمي خو اساسي برخه يې کيفي څېړنه تشکيلوي، چې د سرته رسولو لپاره يې له کتابخانه اې روش، ساحوي روش او ترخنګ يې له مصاحبوي تحليلي روش څخه په کې استفاده شوې ده.

د څېړني نفوس د (USAID) له مرستو مستفد کيدونکی ۵۰۰ داسي وګړي ټاکل شوي و، چې د يادې نړيوالې مؤسسې د مرسته ورکونکو ۸ رياستونو سره يې اړيکې درلودې، ياد ټاکل شوي نفوس څخه ۱۰۰ تنه د سهمي نمونه اخيستني ميتود له مخې ټاکلي شوي دي، ځکه په کندهار ولايت کې د يادې نړيوالې مؤسسې مرستې پراخه ساحه په برکې نيسې، په نفوس کې د شريک خاصيت له وجهي او د څېړني د نفوس د ډېر پراخوالې له وجهي د نمونې ټولونې له ياد ميتود څخه استفاده کيږې، تر څو د نفوس لپاره مستنده پايله ورکړې. هغه مهمې برخې او ارګانونه چې ياده مؤسسه ورسره په بيلابيلو بنو مرستې کوې، د ټول نفوس په استازيتوب ټاکل شوې، چې له دوی څخه، معارف، مهاجرينو رياست، بريښنا رياست، ښځو چارو رياست، روغتيا رياست، شهيدانو او معلولينو چارو رياستونه او د دوې مراجعين د نمونې لپاره ټاکل شوي دي. د دې ترخنګ په پورته رياستونو کې د هر رياست له رئيس يا اړوند مسؤل سره هم مرکه شوې.

په څېړنه کې د پوښتنلیک، مصاحبو او مخامخ بحثونو او تبصرو له لارې معلومات راټول شوي او تحلیل شوي دي. د دغه څېړنې د سرته رسولو لپاره اعداد، ارقام او معلومات له معتبرو کتابونو، معتبرو ویب سایټونو، معتبرو ژورنالونو، مجلو او مقالو څخه راټول، او همدارنګه د (USAID) د في الحال کارمندانو سره له مرکو، لیدنو او کتنو او عامه خلکو څخه د پوښتنلیک په مټ تر لاسه شوي دي. راټول شوي اعداد او ارقام ، د مایکروسافټ ایکسل پروګرام په واسطه تحلیل شوي دي، اعداد او ارقام په ګرافونو او جدولونو کې په منظم ډول سره ښودل شوي دي.

د څېړنیزې مقالې له سرته رسیدلو وروسته به هغه معلومات چې د معلوماتو شریکوونکو یا د څېړنې هدف شوو کسانو په دې موخه شریک کړي وي، تر څو د دوی شخصي ژوند، شخصیت او کورني ژوند ته کومه ستونزه ایجاد نه کړي محرم ساتل کیږي. په پوښتنلیک کې د ځوابونکو هویت خوندي او د هیڅ ستونزې د ایجاد باعث نه کیږي، د څېړنې موضوع انساني، اخلاقي او دیني ارزښتونو ته په درناوي سره څېړل سوې ده چې د ټولو دخیلو اړخونو ټول حقوق خوندي دي.

نتایج او مباحثه (Results & Discussion)

په کندهار ولایت کې د امریکا متحده ایالاتو د نړیوالي پراختیایي اداري (USAID) د مرستو د اغیز تر عنوان لاندې دا څېړنه چې یوه برخه ډېټا یې د پوښتنلیک له لارې راټوله شوه او بله برخه یې د مرکو له لارې راټوله شوې، د معلوماتو تحلیل د ټولنې او خلکو د معلوماتو، شته حقایقو او واقیعتونو په استناد تر سره سوې، ذکر شوې نتایج د معتبرو او ارزښتمنو منابعو په استناد او د پوښتنلیک په مرسته د څېړونکې په واسطه د راټولې شوې لومړنۍ ډېټا مطابق لاس ته راغلې، یاده ډېټا په لاندې شکل په چارټونو او ګرافونو کې په تحلیلي شکل سره لیکل شوې او ځای په ځای شوې.

اوله برخه: د هو او نه پوښتنو تحلیل

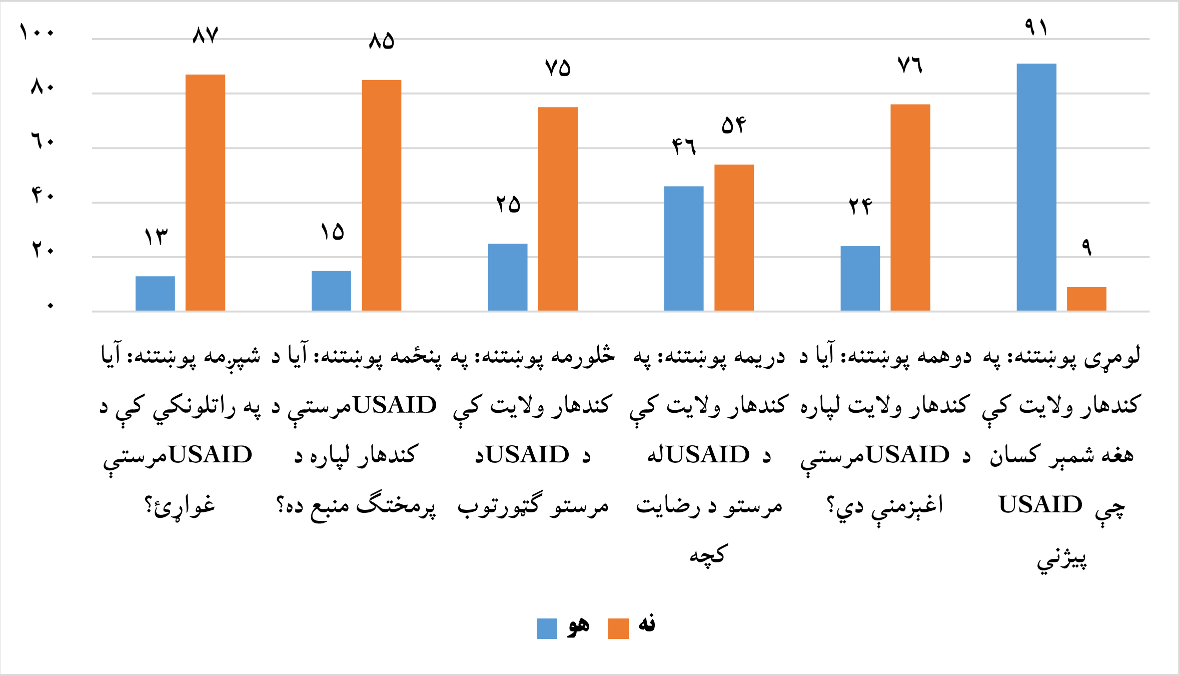

لومړی چارټ(د هو او نه پوښتنو تحلیلي بڼه)

اول چارټ لومړي پوښتنه

دا چې پوښتنلیک په ریاستونو او نورو اکاډمیکو څانګو کې ویشل سوی، او تر ډیره داکسان داسی کسان وو، چې (USAID) سره مخکې له مخکې بلد او د دوی مرستې او کومکونه یې په پراخه توګه لیدلی و، نو په دې اساس په دې برخه کې لومړی پوښتنه په هدف شویو اشخاصو کې اکثریت په هو سره ځواب کړې ده.

په دې پوښتنه کې دوی برخی شتون لری، اوله برخه یې چې په شین رنګ معلومېږی، ۹۱ کسه تشکیلوي چې د (USAID) اداره پیژني. دوي هغه کسان وو، چې تر ډیره د (USAID) د مرستو څخه په مستقیم او یا هم غیر مستقیم ډول اغېزمن ول، او په یوه نه یوه طریقه دوي ته د (USAID) مرستې یا یې د مرستو تاثیر رسیدلی وو. له بلی خوا دې کسانو کې اکثریت لوستی و، نو په دې اساس یې د هو ځواب انتخاب کړی دی.

د چارټ په دوهمه برخه کې چې په نارنجي رنګ سره معلومېږی ۹ کسه تشکیلوي د هغو افرادو شمېر ښيې، چې (USAID) نه پیژني او نه دې کسانو تر اوسه د (USAID) د کومې پروژې او یا هم د کومې مرستې نوم اوریدلی وو، پاتې دې نه وي چې یاد کسان نه یوازی غیر اکاډمیک بلکې اکاډمیک خلک هم په کې شامل و، خو دوی بیا هم تر دې دمه (USAID) او یا هم د دې اداری په اړوند څه نه وو اوریدلی.

لومړی چارټ دوهمه پوښتنه

د چارټ د دوهمې پوښتنې اړوند ځواب کې بیاهم دوه ځوابه(هو، نه) دي د دې سوال په ځواب کې لومړی ډول خلک په شنه رنګ ښودل شوي۲۴ کسه، دا خلک د هغه کسانو شمیره ده، چې په کندهار ولایت کې د (USAID) مرستې اغېزمنې بولی، له پراخ تحلیل وروسته موندل کېږی، چې دا ډله خلک معمولا داسې کسان دي چې دوي د همدې مؤسسې مرستې تر لاسه کړې او یا هم د خپلو معلوماتو پر بنسټ دا مرستې د هیواد د پرمختیا لپاره ګټوری بولی، او ښيې چې مرسته په حقیقت کې د عامه اولس لپاره مفت شی ده، که چېرې دا مرسته په پراخنیا یې برخو کې ولګول سي نو خامخا به مثبت اغېز ولري، په تیره بیا د یو داسې هیواد لپاره چې له مالي اړخه تر ډېره په بهرنیو مرستو ولاړ وي.

د چارټ دوهمې پوښتنې دوهمه برخه اشخاص ۷۶ کسه د هغو اشخاصو څخه دي چې د (USAID) مرستې او پروژې د کندهار ولایت لپاره ګټوری نه بولي، دوي دغه مرستو ته د شک په نظر ګوری او د دوي په آند چې دا مرستې په هیواد کې د پلان شوو اهدافو لپاره تر سره کېږي، او د هیواد اوسیمي لپاره اوږد مهاله ګټه نه لري یا هم شخصي جیبونو ته ځي.

لومړی چارټ دریمه پوښتنه

په چارټ کې د دریمې پوښتنې په ځواب کې لیدل کېږی، چې په کندهار ولایت کې د (USAID) له مرستو څخه د کندهار ولایت اکثریت خلک نه دي راضي، معلومیږي چې ۵۴ کسه د (USAID) له مرستو څخه ناخوښ دي، ځکه یادي مرستې د هیواد په سیاسی موقف کې د ورسته پاتې والي، شخصي جیبو ته تلل، یوازې په تشریفاتي کارونو کېې لګول، بنسټیزو کارونو او پروژو ته پکې تر ډېره توجه نه کیدل، په پراخه اندازه د اداري فساد د رامنځ ته کېدلو لامل، له خپلې تګلارې څخه په استفادې سره د هیواد او سیمې اولیت ته نه کتل، بلکې د یادې اداري د خوښې مطابق ساحه او برخه کې عملي او تطبیق کیږي .

په چارټ کې شین رنګ ۴۶ کسه د (USAID) له مرستو څخه راضی دي، د دوی په آند د کندهار ولایت اوسنې حالت ته په کتو سره بهرنۍ مرستې د کندهار ولایت لپاره ګټوري بولي، باالخصوص هغه وخت چې بلاعوضه شکل ولري، نو دوي حق لري چې د خپلو طرحو مطابق یې تر سره کړي او هغه ساحې او سیمې چې دوي ته مهمې ښکاري خپلې مرستې دي په کې ترسره کړي، بیا

خاصتاً په يو داسي جنګ ځپلي هيواد کې چې له مالي لحاظه تر ډيره په بهرنيو مرستو متکې وي، نو په يادو دلايلو دوی د يادې مؤسسې له مرستو څخه خپل رضايت ښيې.

لومړی چارټ څلورمه پوښتنه

د چارټ څلورمه ګټګوري د (USAID) د مرستو ګټور توب او نه ګټور توب ښيې، دا چې همدغه يوه تشريحي او تحليلي پوښتنه وه نو ځواب يې د اکثريت په آند د (USAID) د مرستو او پروژو ګټور توب وو.

پورته کټګوري پوښتنه کې ۲۵ کسه په کندهار ولايت کې دهغه کسانو شمېر ښيې، چې د (USAID) مرستې او پروژې د کندهار ولايت لپاره موثري او ګټور بولي، دوی په دې دليل چې (USAID) له پخوا د هيواد او سيمې په سطحه مرستې او پرمختيايي پروژې عملي کوي او دا پروژې تر ډيره د عمومي ګټې او ارزښتونو لپاره په کار اچول شوي دي او منفعت يې عامه دي، همداراز د دې مرستو په وسيله ځواني طبقې ته د کار زمينه مساعده کيږي.

نارنجي رنګ ۷۵ کسه په کندهار ولايت کې دهغه کسانو شمېر ښيې، چې د (USAID) مرستې او پروژې د کندهار ولايت لپاره موثري او ګټوري نه بولي، دوی په دې دليل، چې يادي مرستې لکه څرنګه چې له ابتداء څخه په کوم فنډ او سرمايه ګذاري سره ورکول کېږي، چې تر ډيره په غير عادلانه ډول تطبيقيږي.

لومړی چارټ پنځمه پوښتنه

ګراف ښيي چې په کندهار ولايت کې څومره کسان د (USAID) مرستې او پروژې د پرمختګ منبع بولي؟

د چارټ شين رنګ چې ۱۵ کسه ښيې، د هغه کسانو شمېر دی، چې د کندهار ولايت لپاره د (USAID) مرستې مثبتې او اغېزمنې او د پرمختګ د يوې مهمې سرچينې په ډول ارزوي، ځکه يادي مرستې که په هر ډګر کې چې وي د کندهارولايت په څېر يو وروسته پاتي ولايت لپاره په هغه صورت کې ډيرې اغېزمنې دي، چې د همدې وروسته پاتې ولايت اولويت ته په کتو سره اړمنو ساحو کې تطبيق شي .

په ګراف کې ۸۵ کسه په کندهار ولايت کې د هغو کسانو شمېر ښيې، چې د (USAID) مرستې او پروژې د کندهار ولايت لپاره موثري اغېزمني او د پرمختګ د منبع په حيث نه ارزوي، ځکه يادې مؤسسې د خپلو مرستو په تطبيق کې ټولنيز اولويت په نظر کې نه دی نيولی، مرستې د خپلې پاليسي مطابق تطبيقوي، د ولس ستونزې يې نه دي درک کړې، که چېرې دوی له ټولنې درک او پوهه ونه لري، د خپلې خوښې مرستې او پروژې يې ممکن له تطبيق وروسته منفي پايلې ولري.

لومړی چارټ شپږمه پوښتنه

د چارټ شپږمه کټګوري پوښتنه واضح کوي، چې اوسمهال په کندهار ولايت کې څومره کسان غواړي تر څو (USAID) په راتلونکې کې هم له افغانستان سره خپلو مرستو او پرمختيايي پروژو ته دوام ورکړي؟

د ګراف د ښپږمې پوښتنې د ځواب ۱۳ کسه د هغو کسانو شمېر ښيې، چې غواړي (USAID) هم د راتلونکې لپاره له کندهار ولايت سره مرستو ته ادامه ورکړي، د دوی په وينا چې ياده مؤسسه بايد د راتلونکې لپاره خپلې مرستې د افغانستان د مالي پاليسۍ مطابق تطبيق کړي او د کندهار ولايت سره په هغو برخو کې، چې اړتيا يې جدي وي مرستې وکړي او د سيمې په ملي ارزښتونو کې دې له هر ډول مداخلې لاس واخلي، داسې مرستې دې وکړي چې د هيواد او عامه ولس په ګټه وي، ځکه اوسمهال د هيواد اقتصاد په بحراني حالت کې دی او بهرنيو مرستو ته جدي اړتيا ده، تر څنګ يې هغه د پرمختګونو پروسې چې د دوی په مالي مرستو ولاړې

دي، په نه شتون سره به له سقوط سره مخ شي، همداراز دا مرستې باید د یوې سالمې طرحې، پلان او پالیسي مطابق د هیواد اړتیاوو او اولیتونو ته په کتو تر سره تطبیق شی.

د چارټ نارنجي رنګ چې ۸۷ کسه نيبي، د هغه کسانو شمېر دی، چې نه غواړي (USAID) په راتلونکې کې له کندهار ولایت سره مرستې وکړي، ځکه (USAID) د هغه مرستو، چې په هیواد کې يې سرته رسوي، دوه برابره او یا هم درې برابره د پردې تر شاه ګټه وړي. په درې ژبه کې یو متل دي وايې: ((کسی که علف مېته، هدف مېته)) نو د دې مؤسسې هم له خپلو اهدافو خالي نه دي او نه دومره خیرخواه دي، چې وغواړي له یو اسلامي هیواد سره دې د بشریت او انساني همکارۍ په موخه مرستې تر سره کړي، همداراز د دوی اکثریت پروژې زیربنايي خاصیت هم نه لري.

دوهمه برخه: د څلور ځوابه پوښتنو تحلیلي چارټ

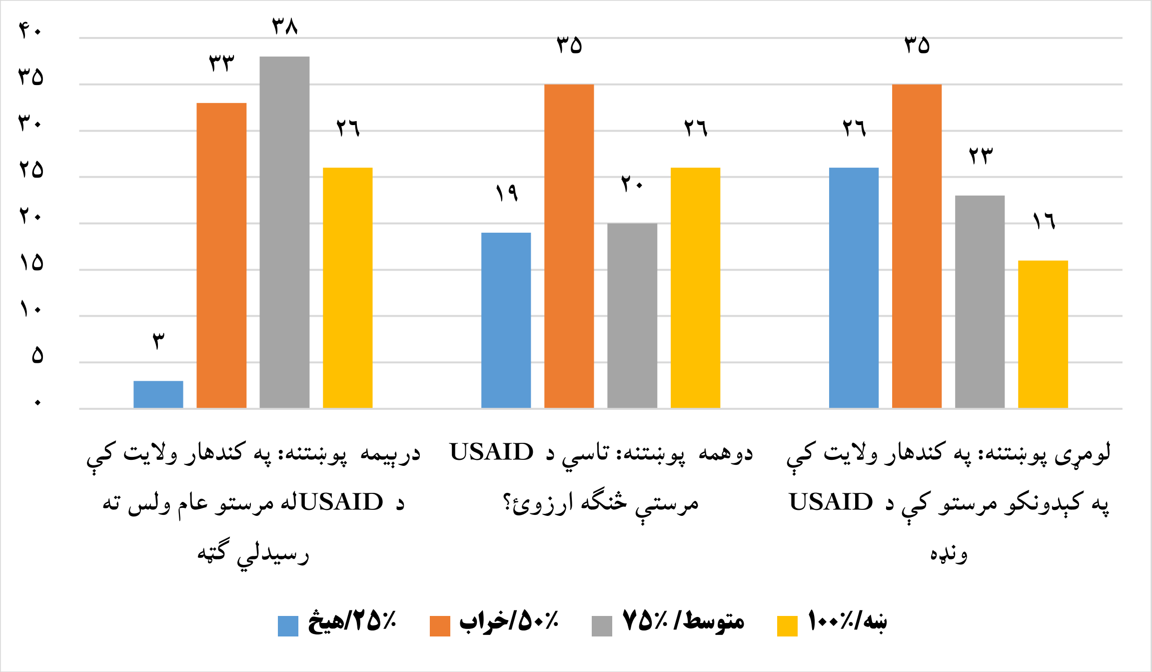

دوهم چارټ: د څلور ځوابه پوښتنو تحلیلي بڼه

دوهم چارټ لومړۍ پوښتنه

په دوهم چارټ کې د لومړۍ پوښتنې په ځواب کې لیدل کېږي، چې په کندهار ولایت کې د پراختیا او مرستو په برخه کې د (USAID)د رول اړوند تر ټولو ډېره انتخاب شوې فیصدي (۵۰٪) ده، چې ۳۵ کسانو ټاکلې ده او ۲۰ کسه په دې نظر دي چې د (USAID) مرستې په کندهار ولایت کې په کیدونکو مرستو کې(۷۵٪) رول لري.

په ګراف کې تر ټولو کمه انتخاب شوې د فیصدۍ برخه (۱۰۰٪) دې چې تر ټولو کمو کسانو ټاکلې ده، ځکه د دوی په آند د یادې مؤسسې مرستې په سیمه ایزه سطحه په پراختیا او توسعه کې ډېر رول نه لري او نه د دوی مرستې له پوره اغېز څخه برخمنې دي.

دوهم چارټ دوهمه پوښتنه

په دوهم چارټ د دوهمې پوښتنې په ځواب کې لیدل کېږي، چې عامه خلګ د (USAID) مرستې څه ډول ارزوي؟ له دې مرستو څخه د ټولنې د عامه طبقې رضایت څومره دی؟ د چارټ د دوهمې کټګورې ژیړ رنګ چې ۲٦ کسانو ځواب کړی، د (USAID)

مرستې په ټولېز ډول ښې ارزولې دي، ځکه یاده مؤسسه له افغانستان سره له ۲۰۰۱ م کال را وروسته د خپلو مرستو او پرمختیايي پروژو د تطبیق لپاره هلې ځلې کوي.
دوهمه کټګورۍ خړ رنګ۲۰ کسانو ټاکلی، چې یادې مرستې په متوسط ډول ارزوي. د کندهار ولایت په څېر د یو وروسته پاتې ولایت په حیث چې مالي امکانات په لاس کې ونه لري، دا مرستې بلاعوضه شکل لري، نو تر یو بریده د سیمې او ولایت په ګټه دي.
دوهمه کټګورۍ نارنجي رنګ چې ۳۵ کسه ځوابونکي لري؛ د دې پوښتنې ځوابونکي تر ټولو لوړه شمېره خلک دي، دوی په دې آند دي چې د (USAID) مرستې د کندهار ولایت او سیمې په ګټه نه بلکې په زیان دي، ځکه چې دا مرستې چې تمویلي اداره یې (USAID)ده، په نړیواله کچه د خاص خصوصي او د پردې تر شا د پټو اهدافو درلودونکې ده، چې له بشریت سره د مرستې هنګامه او په نړیواله کچه د فقر او غربت ختمول هسې یو لباسي لیرلید دی، چې دوی د ځان لپاره ټاکلی، ځکه د معاصر غربي استعمار تر ټولو مهم نړیوال مرستندوی مؤسسات دي، چې هیوادونه اړ کوي تر خوله مالي لحاظه په ځان بسیاینه ونه لري، او له یو اړخه د دوی تر اغېز لاندې راشي، دوی خپل دا قوت یعني پیسې او مرستې د نورو هیوادونو د مستعمره کولو او تر کنټرول لاندې راوستلو لپاره کوي، همدارز دوی داهم زیاتول، چې امریکا د(USAID) اداری له خوا په افغانستان کې مرستې د خپلو باثباته ګټو لپاره کوي، ځکه دوی نه غواړي چې په اسیا کې د یو معیاری ستراتیژیک موقیعت لرونکې سیمه له لاسه ورکړي.

دوهم چارټ دریمه پوښتنه

دوهم چارټ دریمه کټګورۍ پوښتنه په کندهار ولایت کې د (USAID) له مرستو څخه عام ولس ته رسیدلې ګټې ارقام ښیي.
دریمه کټګورۍ ژیړ رنګ ۲۶ کسان په دې باور دي، چې د (USAID) له مرستو څخه ولس ته ډیره ګټه رسیدلی ده؛ دوی په دې دلیل چې د مرستو او پروژو اکثریت ګټه اخیستونکې د ټولنې عادي طبقه وې، ځکه د ټولنې شتمنه طبقه هسې هم تر یو حده د ژوند ممکنه سهولتونه لري، خو د ټولنې غریبه طبقه دې ډول مرستو ته ډیر اړ لیدل کېږی.
دریمه کټګورۍ خړ رنګ ۳۸ کسانو ځواب کړې، د دوی په آند د (USAID) مرستې د ټولنې د عامې او غریبې طبقې لپاره متوسطې یا یوڅه ګټورې بولي، ځکه د (USAID) او نورو بهرنیو اداراتو او موسساتو اکثریت مرستې او پروژې په ټولنه کې د خاصو افرادو جیبو ته ځي، ځکه یادې مرستې او پروژې تر اړمنو پورې تر رسیدلو مخکې لاس په لاس کیږي او یو کمه اندازه مفاد مطلوبو کسانو ته رسیږي.
دریمه کټګورۍ نارنجي او شین رنګ د (USAID) مرستې د عامې طبقې لپاره په ترتیب سره لږ او هیڅ بولي، تر مطالعې لاندې نفوس څخه یوازې ۳ فیصده یې دا مرستې د ټولنې د بیوزلې طبقې لپاره اغېزمنې نه ارزوي.

دریمه برخه: د USAID د مرستو ساحې

الف: هغه ساحې چې اوسمهال USAID پکښې مرستې کوي

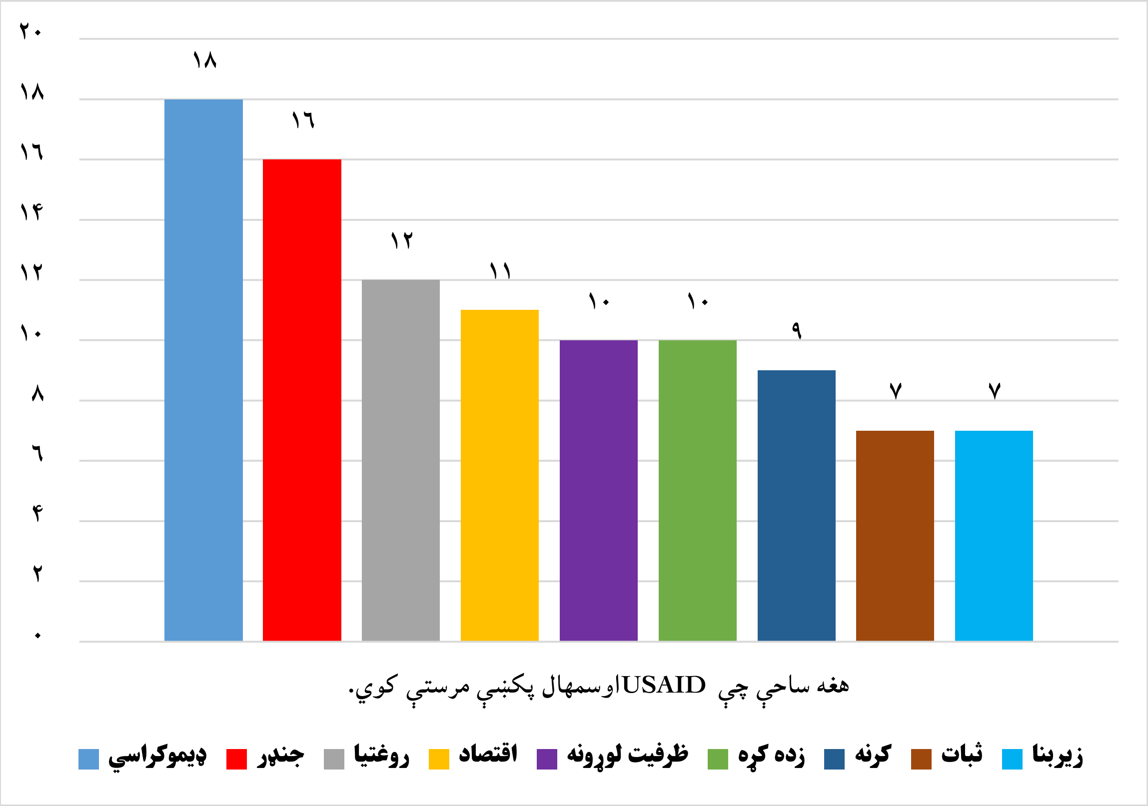

دریم چارټ: د USAID د مرستو ساحې تحلیلي بڼه

دریمه برخه چارټ الف پوښتنه

په دریم چارټ کې له چپې خوا اوله کټګورۍ آسماني رنګ د (USAID)د مرستو د هغه ساحو ښکارندویي کوي، چې ټاکل شوو اشخاصو له اوسني حالت څخه استنباط کړی دی. په چارټ کې لیدل کېږی چې په دې پوښتنه کې تر ټولو ډیرو(۱۸) کسانو د ډیموکراسۍ ساحه انتخاب کړې ده، له چپې خوا دوهمه کټګوري سور رنګ چې ۱٦ کسانو ټاکلی د جنډر ساحه وه، دا چې دا ساحه د (USAID) د فعالیتونو په نړیواله کچه ساحو کې شامله ده او دې برخې ته خاصه توجه کوي، تر څو له یوې خوا ښځې له نارینه وو سره څنګ پر څنګ کار وکړي او له بل لوري ښځې تشویقوي ترڅو له خپلو انسان جوړ شویو حقوقو څخه دفاع وکړي.

په دې تر تیب له چپې خوا دریمه کتګوري خړ رنګ ۱۲ کسانو ټاکلې د روغتیا ساحه ده، څلورمه کټګوري نارنجي رنګ ۱۱ کسانو ټاکلې د اقتصاد برخه ده، پنځمه کټګوري بنفش رنګ ۱۰ کسانو ټاکلې د ظرفیت لوړونې برخه ده، شپږمه کټګوري زرغون رنګ ۱۰ کسانو ټاکلې زده کړه ده، اوومه کټګوري او داسې نور... چې هره برخه یې مستنده ده.

باء: هغه ساحې چې USAID باید مرستې پکښې وکړي

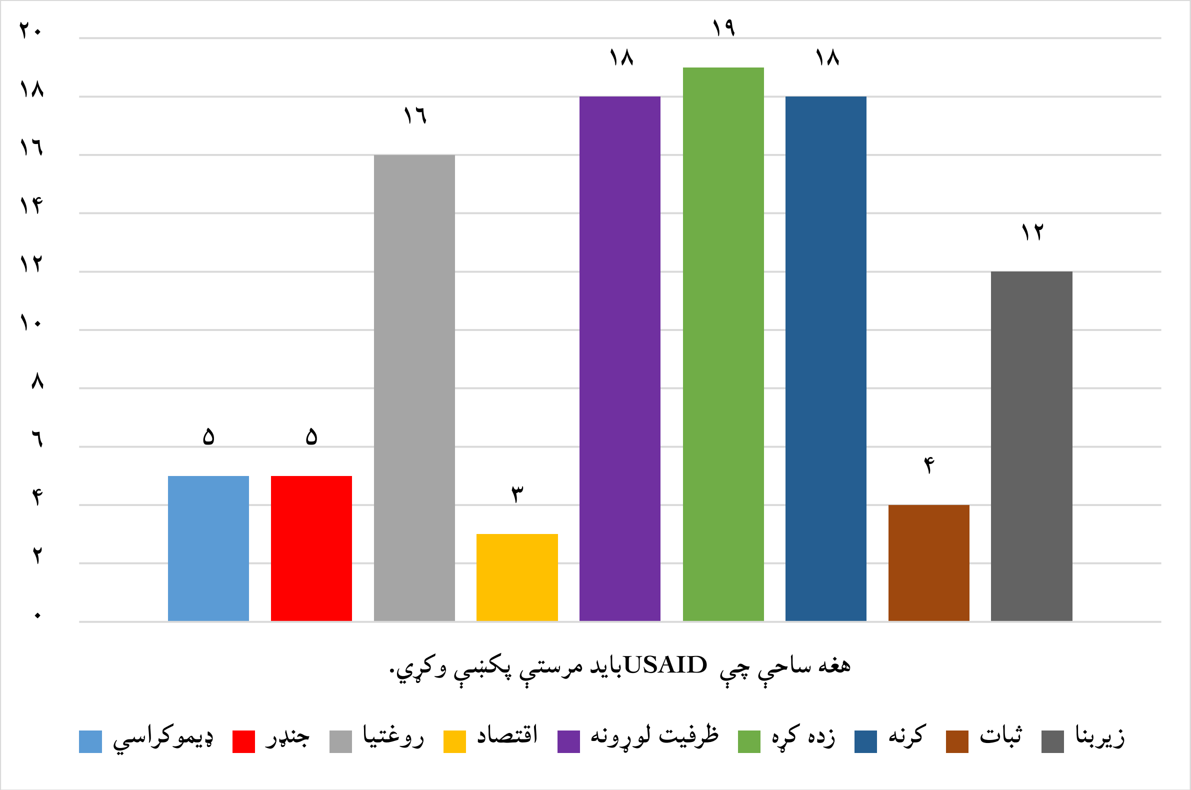

دریمه برخه چارټ باء پوښتنه

په دریم چارټ باء برخې کټګورۍ کې په کندهار ولایت کې د هغو کسانو شمېر خرګندوي، چې له (USAID) څخه غواړي تر څو د کندهار ولایت سره په پورته نښانه شویو برخو او ساحو کې مرستې وکړي.

په چارټ کې زرغون رنګ زده کړه ښیي، چې تر نورو ډېرو ۱۹ کسانو ټاکلې، ځکه زموږ د هیواد اصلي ستونزه د تعلیم او پوهې څخه وروسته پاتې والی دي، چې اوسمهال یې اشباع د ټولنې ډېرې ستونزو ته ممکنه حل دی. د چارټ دوهمې او دریمې کټګورۍ چې دواړه برخې ۱۸ کسانو ټاکلې په ترتیب سره تیز شین او بنفش رنګونه لري، کرنه او ظرفیت لوړونه ښیي، دا ځکه چې افغانستان یو کرنیز هیواد دي او تر ډېره د اوبو له فزیکي ستونزو سره مخ دي، نو اوبو ته د کامل لاسرسی وروسته کولای شو، چې د هیواد اکثریت برخې، چې تر دې دمه شاړې دي زرغوني کړو او له دې لارې د هیواد پایښت باثباته کړي.

په همدې ترتیب په را وروسته کټګورۍ چې ١٦ او ١٢ کسانو ټاکلي د خام خړ او تیز خړ رنګونو درلودونکي دي، چې د روغتیا او زیر بنا برخې په برکې نیسي، ځکه افغانستان یوي اوږدمهالی بدمرغي جګړې ځپلی دی او د دې جګړو قربانیان له معیوبیت او نورو ډول ډول ستونزو سره لاس او ګریوان دي. همداراز په هیواد کې زیر بنایې کارونو او پروژو په سرته رسولو کې باید ډېره پاملرنه وشي، ځکه زیربنا که له یو اړخه باثباته مرسته ده، خو له بل اړخه ددا مرستې د کاري فرصتونو د دوامداره پرمختګ او اقتصادي پایښت ضامن دي.

په چارټ کې آسماني او سور رنګ د ډیموکراسۍ او جنډر برخه ٥ کسانو انتخاب کړي، تر څو (USAID) دي په کې مرسته وکړي، ځکه د یو داسې هیواد لپاره چې د نفوس اکثریت یې لومړنیو اړتیاوو ته لاسرسی نه لري، نو په داسې هیواد کې باید د ډیموکراسی

او جنډر تر برخي چي (USAID) دي په کې مرستې تر سره کړي مهمه دا ده، چې د سیمې او ټولنې اولیتونو ته په کتو په ضروري برخو کې مرستې وکړې.

پایله

افغانستان چې په وچه کې چاپېره او غرنی هیواد دی، د نړی د ډیرو لږو پرمختللو هیوادونو څخه شمېرل کېږي. دا چې هیوادونه په یوازې او جلا شکل سره نه شي کولای، خپلې ټولې دندي او فعالیتونه پرمخ یوسي، او خپلې دوامداره پراختیا او پرمختیا ته ادامه ورکړي، نو اړ کېږي، چې نورو هیوادونو، ادارو او سازمانونو ته د همکارۍ په موخه لاس اوږد کړي او مرسته تر لاسه کړي.
دا یوازې نه چې د افغانستان سره وروسته تر ۲۰۰۱م کال بهرنۍ مرستې پیل شوې، بلکې افغانستان مخکې تر کورنیو جګړو هم له یو شمېر هیوادونو څخه مرستې تر لاسه کړې وې، اما له ۲۰۰۱م کال څخه راپدېخوا د دغه هیواد سره د بهرنیو مرستو په حجم کې پوره زیاتوالی راغلی، خو دا زیاتوالی تر ډیره تر ۲۰۱۴م کال پورې و.
له ۲۰۰۲ کال را په دې خوا د امریکا متحده ایالتونو پرمختیایي اداري په افغانستان کې د پرمختیایي پروګرامونو په برخه کې ۳۱ میلیارده ډالر لګولي دي، د دې پیسو زیاته برخه په دُبۍ کې بانکي حسابونو ته لویدلی او له افغانستانه بهر کې پرې کورونه اخیستل شوي دي .
په ۱۳۸۸ل کال چې د ۲۰۰۹م کال سره سمون لري د افغانستان د مالیې وزارت له خوا د مرسته کوونکو د مالي بیا کتنی ریوټ کې راغلي چې له ۲۰۰۲م کال راهیسی له افغانستان سره ۳،٦میلیارده ډالره مرسته شویده، چې یوازې ۲۳په سلو کې(یعنی ۸۲٦میلیونه ډالره) د افغانستان د حکومت له لارې لګول شوي چې د دې پیسو ډیره برخه یې پور وو. پاتې نورې ټول پیسې د بهرنیو هیوادونو له خوا په خپله لګول سوي یعني د افغانستان د کلني بودجې برخه نه وه. له بده مرغه بهرنۍ ټولې مرستې تر اوسه پورې په همدې ډول لګول کېږي(www.pashtovoa.com, 24/9/1398) .
د افغانستان د بیارغونی د څار څانګړی امریکایي اداره "سیګار" وایې، امریکا د تیرو ۱۷ کلنو په اوږدو کې د افغانستان ځینو سیمو ته د ثبات راوستو لپاره میلیاردونه ډالره ضایع کړي. د سیګار په وینا افغانستان کې ناسمي تګلارې د دغو میلیاردونو ډالرو د بې ځایه لګیدنی لامل شوی .
ریوټ وایي له طالبانو د پاکو شویو سیمو د بیا رغوني لپاره او جنګ ځپلو لپاره امریکایي چاروکو په تیرو ۱۷ کلونو کې ۷،۴ میلیارده ډالره لګولي چې په وینا یې هیڅ اغېزه ئې نه ده لرلې. ریوټ زیاتوي د دغوپیسو یوه برخه د فاسدو چارواکو جیبونو ته تللي او یوه برخه یې په داسې پروژو لګیدلی چې له ګټې اخیستني یې زیانونه ډیر دي(www.nunn.asia, 11/8/2014) .
ډیر خلک په تېره بیا بهرنیان په دې باور دي چې د افغانستان په حکومت کې د مرستو د سمون او انسجام او په سمه توګه د مرستو د لګولو لپاره اړین ظرفیت نشته او د وړتیا دغه تشه به د اداري فساد لامل شي. په دې کې شک نشته چې د افغانستان په حکومت کې ادري فساد په پراخه کچه لیدل کېږي، خو که چېری د نړیوالو ادارو او بیا په ځانګړې توګه د امریکایي قراردادیانو او نورو غیر دولتي مؤسسو کارونو ته ځیر شو، نو د افغاانستان د حکومت په پرتله دوی ډیر ملامت دي(www.pashtovoa.com, 24/9/1398) .
په پای کې د خپلې فرضیې د ثبوت لپاره د مصاحبو او پوښتنلیک له بشپړ تحلیل وروسته دې پایلې ته رسیږو، چې په کندهار ولایت کې د (USAID) مرستې او پروژې د مثبت اغیز ترڅنګ له ټولنیز منفي تاثیر څخه هم برخورداره دي، او (USAID) په کندها ولایت کې په کرنه، ظرفیت لوړونه، اقتصاد، ډیموکراسي، جنډر، زده کړه، روغتیا او ثبات په برخو کې بیلابیلې پروژې عملي کړې او تراوسه هم په کندهار ولایت کې د (USAID) ډیرې پروژې فعالې دي، چې د دوی دا مرستې هره یوه په خپله ساحه او محدوده کې د اغیز درلودونکې دي. په پوښتنلیک کې راوړل شوې ټولې پوښتنې د چارټونو او ارقامو په اساس تحلیل شوې او کتل شوې،

چې مخکې د هرې یوې یادونه مکمله شوې ده، نو په دې اساس د هدف نفوس او مرکه شویو افرادو څخه ټول افراد، دولتي مامورین، محصلین او د رسمي مراجعو کارمندان څخه د ځواب شوي پوښتنلیک استناد د (USAID) مرستې او پروژې د کندهار ولایت سره په ترسره کېدونکو مرستو او پروژو کې کمه اغیزه لرې، خو د (USAID) د مرستو ډېره برخه ضایع شوې او د شخصي منافعو لپاره کارول شوې.

اخځلیکونه

الف: پښتو اخځلیکونه

ارزو، دوکتور عبدالغفور، (۱۳۸۹ل)، افغانستان و جامعه ی جهانی، مطبعه بشیر، (مخونه ۲۵۶-۲۵۴) وزار ت امور خارجه ی ج-ا-افغانستان.

دودیال، محمد بشیر، (۱۳۹۲ل). د افغانستان یوه لنډه دیارلس کلنه تجربه، (مخونه۲۲-۱۱)مومند خپروندویه ټولنه، ننګرهار.

د افغانستان د څېړنی او ارزونی اداره، (۱۳۹۴ل)، د الف څخه تر یا د افغانستان لپاره مرستندوي لاربنود، دیارلسمه ګڼه، (مخونه ۴ـ٦١)د لاسرسی وړ لینک، http://areu.org.af/archives/#publication/703?lang=ps

د افغانستان د څېړنې او ارزونې اداره، (۱۳۸٦ل)، دولت ته مرسته؟ په افغانستان کې نړیوالې مرستې او د دولت جوړوني توپیرونه، (مخ ۱)د لاسرسی وړ لینکhttp://areu.org.af/archives/#publication/1506?lang=ps

سوبمن منګل، نصرالله. ژباړه: محمد امین، واکمن، (۱۳۸۲ل)، افغانستان، ناپیلتوب او ستر ځواکونه، (مخونه ۲۲۳ـ۲۲۵)دانش خپروندویه ټولنه، پیښور.

باء: انګلیسي اخځلیکونه

Singh, Vikram. (2012), Public Administration Dictionary, (40) New Delhi: Avon Printers.

USAID, (2018), Risk Appetite Statment, (4) Published in USAID Official website.

USAID, (2018), (USAID) and Afghanistan, (1-6) Published in USAID Official website.

USAID, (2015-2018), Afghanistan Plan for Transition, (1-30) Published in USAID Official website.

USAID, (2017), Agency Financial Report, (2-6) Published in USAID Official website.

USAID, (2013_2016). Kandahar Helmand Power Project, Published in USAID Official website. Available link https://www.usaid.gov/news-information/fact-sheets/Kandahar-helmand-power-project-khpp

USAID, (2013-2015). 10_MW_Kandahar_Solar_Power_Plant, Published in USAID Official website. Available link https://www.usaid.gov/documents/1871/10-mw-Kandahar-solar-power-plant

USAID, (2018), Kandahar Food Zone Program (KFZ), Published in USAID Official website. Available link https://www.(USAID).gov/sites/default/files/documents/1871/Kandahar%20Food%20Zone%20Program%20%28KFZ%29.pdf

Nunn.asia, (2014). Lastest report of SIGAR about Amirican aids in Afghanistan, published in Nunn.asia Official website Availabale link: https://www.nunn.asia/25537/%d8%af-%d8%b3%db%8c%da%ab%d8%a7%d8%b1-%d9%88%d8%b1%d9%88%d8%b3%d8%aa%d9%8a-%d8%b1%d9%be%d9%88%d9%bc-%d9%be%d9%87-%d8%a7%d9%81%d8%ba%d8%a7%d9%86%d8%b3%d8%aa%d8%a7%d9%86-%da%a9%db%90-%d8%af-%d8%a7%d9%85/

Pashtovoa, (1398). How Forgen Aids Emplementing Effictivly, published in Pashtovoa, Official website Availabale link: https: //www.pashtovoa.com/amp/conference-about-uni-corruption-in-afghanistan-/5206466.html#aoh=16145790261672&amp_ct=1614579322319&referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com&amp_tf=From%20%251%24s

Impact of USAID aids in Kandahar

Sibghatullah Masroor

Quality ensurance department officer

Abstract

Foreign aid is considered to be transferred from a country, international organization or the relevant international organization of the country to another country. From the group of aid agencies, (USAID) contribute to agriculture, capacity building, economy, democracy, gender, education, health and stability and other fields throughout the country. USAID helps in the mentioned areas in Kandahar province and the aid has positive but very negative consequences in some areas of this province. Mohammad Bashir Dudial who has 13 years of experience in aid to Afghanistan, the Afghanistan Research and Evaluation Agency, Assistance Guide to Afghanistan, and the SIGAR, has proven that most of the USAID aids are wasted in Afghanistan.This research paper, titled (The Impact of USAID Assistance in Kandahar Province), is based on field research in which interview method is used. Besides, questionnairs are also distributed to informants to investigate the impact of USAID aid in Kandahar province. Furthermore, interviews are also conducted to collect qualitative data. Previously, it was thought that USAID assistance in Kandahar province was more effective, but the results of the study found that the mentioned aids have more negative effect besides the benefits.

Keywords: Kandahar Province, USAID, Aid, Impacts